

KAUPUNGINHALLITUKSEN VASTAUS TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUKSEEN
VUODELTA 2024

Tähän asiakirjaan on koottu tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta keskeisiä havaintoja ja toimenpidesuosituksia. Vastaukset kuhunkin havaintoon on koottu toimialojen yhteisenä työnä. Tarkastuslautakunnan kirjaukset erottuvat tekstistä merkinnällä TI. Vastaus on tuotettu tummennettuna merkinnällä Kh:n vastaus.

TI: Kaupungin painopisteiden toimenpiteiden täytäntöönpanosta on toimintakertomuksessa esitetty riittävät selvitykset.

Kh:n vastaus: Valtuuston asettamien painopisteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan aika ajoin johtoryhmän kokouksissa, osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöksessä.

TI: Kuntakonsernin osalta tarkastuslautakunta toteaa: "Toimintakertomuksessa on määriteltynä kaupunkikonsernin vuoden 2024 tavoitteeksi tytär- ja osakkuusyhteisöjen sekä kuntayhtymien omistajaohjauksen kehittäminen konserniohjeen mukaisesti ja tytäryhteisöjen osalta muun muassa riskianalyysin tekeminen kaikkiin konserniyhtiöihin. Toimintakertomuksessa ei kuitenkaan ole selkeästi avattuna tavoitteiden toteutumista."

Kh:n vastaus: Kuntakonsernien omistajaohjauksessa on edelleen kehitettävää. Vuoden 2026 aikana on käynnistynyt konsernijohtoon ja yhtiöiden yhteinen sisäinen koulutus- ja keskustelutarja, jossa täsmennetään roolituksia ja tehtäviä.

TI: Työllisyysasioihin liittyen tarkastuslautakunta esittää seuraavat suositukset:

- Keskeisiä toimitapoja työttömyysturvan Harjavallan rahoitusosuuden alentamiseksi on määrätietoisesti jatkettava.
- Työllisyyspalvelujen tulee tehdä tiivistä yhteistyötä koulutuksen järjestämiseksi ja työnantajien kanssa asiakkaiden työttömyyden pitkittymisen vähentämiseksi.
- Työllisyyspalvelujen tulee kehittää yhteistyössä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa toimintamalleja haastavassa työmarkkinatilanteessa olevien asiakkaiden polkuun kohti työllistymistä tai muuhun ratkaisuun pois työttömyydestä.

Kh:n vastaus: Työllisyysalueen toiminnassa on edelleen kehitettävää, kuten kaikissa aloittavissa organisaatioissa. Maan hallituksen tavoite 100 000 uudesta työpaikasta ei ole toteutunut, mikä näkyy myös Satakunnassa kasvaneina työttömyyslukuina. Työllisyyspalveluiden siirtäminen

kuntien vastuulle ei ole toteutunut kustannusneutraalisti. Samanaikainen ”kannustava rahoitusmalli” poisti kunnilta mahdollisuudet karsia pitkittyvän työttömyyden aiheuttamia kustannuksia kunnille. Koulutuksen järjestäjien ja työllisyyspalveluiden yhteistyö toimii vähintäänkin kohtuullisella tasolla, koska molemmat ovat nyt kuntien tuottamia palveluita. Satakunnan hyvinvointialue karsii menoja, eikä haastavassa työmarkkinatilanteessa olevien asiakkaiden polku kohti työllistymistä ole palveluiden priorisoinnissa kärkipäässä.

TI: Tarkastuslautakunnan suositukset kirjastopalveluille

- Pitää tärkeänä, että kirjaston ydintehtävän, eli lukutaidon monipuolisen edistämisen toteuttamisesta tulee huolehtia tulevaisuudessakin.
- Harjavallan on huolehdittava, että kaupungin asiointipalvelut ovat saavutettavia myös niille kaupunkilaisille, jotka eivät voi ikänsä, terveydentilansa tai muun syyn takia käyttää digipalveluita. Lisäksi heille on viestittävä tarjolla olevista ei-digitaalisista palveluista esimerkiksi puhelinpalveluista.

Kh:n vastaus: Harjavallan kirjastopalvelut tuotetaan hyvin kustannustehokkaasti laadusta kuitenkaan tinkimättä. Kirjasto saa asiakkailta erinomaiset arvosanat ja palvelua tuotetaan lähes kaikille kohderyhmille.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut tarjoavat mahdollisuuksia asioida myös muuten kuin tietokoneen välityksellä. Sekä kirjaston käyttöön liittyviä asioita että tapahtumiin ilmoittautumisia voi hoitaa myös kirjaston asiakaspalvelutiskillä tai puhelimitse. Tämä tuodaan selkeästi esille kirjasto- ja kulttuuripalveluiden viestinnässä.

TI: Tarkastuslautakunnan suositukset henkilöstöön liittyen

- Kaupungin tulee jatkaa työvoiman saatavuuden ja pysyvyyden edistämisen toimenpiteitä erityisesti kasvun ja oppimisen toimialalla.
- Sivistyspalveluissa on välittömästi ja entistä tiukemmin puututtava kiusaamis-, häirintä-, syrjintä- ja väkivaltatapauksiin.

- Työ- ja työmatkatapaturmien sekä väkivalta- ja uhkatilanteiden määrien alentamiseksi on edelleen tehostettava työsuojelu- ja työturvallisuustoimenpiteitä.

Kh:n vastaus: Työvoiman saatavuuden ja pysyvyyden edistäminen on haasteellista lapsimäärän vähentyessä merkittävästi. Julkisen talouden tasapainottamisessa oleellista on palveluiden sopeuttaminen muuttuvaan tilanteeseen ja säästöjen etsiminen sitä kautta.

Kouluissa tehdään koko ajan työtä kiusaamis-, häirintä- syrjintä- ja väkivaltatapausten vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Tässä onnistumista vaikeuttaa hyvinvointialueen tuottaman opiskeluhoollon tason lasku. Vuoden 2025 huoltajien palautteessa arvosana oli hyvä eli yli kahdeksan kaikissa kouluissa siihen, että koulussa puututaan kiusaamiseen. Työsuojeluorganisaation ja rehtoreiden kesken on pidetty palaveri siitä, miten väkivalta- ja uhkatilanteisiin puututaan ja miten niitä käsitellään sekä samalla tarkennettu toimintaohjetta.

Työ- ja työmatkatapaturmien lukumäärään kiinnitetään jatkossa enemmän huomiota ja se on yhtenä huomioitavana kohtana myös työterveyspalvelujen kanssa keskusteltaessa. Työtapaturmia sattui vuonna 2024 vähemmän kuin vuonna 2023. Vuonna 2024 sattui 14 työtapaturmaa. Viiden vuoden seurantajakson keskiarvo on 17,4 työtapaturmaa/vuosi. Suurin osa työtapaturmista oli vuonna 2024 liukastumisen/kompastumisen aiheuttamia. Henkilön liikkuminen oli työsuorituksista useimmiten työtapaturmaan yhteydessä. Vamman laadussa yleisimpiä olivat haavat ja pinnalliset vammat sekä sijoiltaanmenot ja nyrjähdykset. Useimmiten työtapaturma sattui opetus-, tutkimus-, ATK-, toimisto- tai hallintotyössä.

Väkivalta oli aiheuttajana kolmessa työtapaturmatapauksessa. (Vakuutusyhtiö Pohjolan työtapaturmaraportti 2024) Väkivaltatilanteiden aiheuttamat työtapaturmat ovat kasvaneet viime vuosina, vaikka ilmiö on kohtalaisen uusi. Väkivaltatilanteiden ennaltaehkäiseminen on haasteellista. Ne tapahtuvat pääosin koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluissa, joissa lapset voivat käyttäytyä väkivaltaisesti esimerkiksi kiinnipitämistilanteissa aiheuttaen vahinkoja.

Väkivaltaisten tilanteiden kohtaamisiin ja niiden ennaltaehkäisemisiin on varauduttu koulutuksin. Työntekijäkuntaa koulutetaan MAPA-koulutuksin (MAPA on lyhenne sanoista

Management of Actual or Potential Aggression, Haasteellisen käytöksen ennaltaehkäisy ja hallinta) sekä muilla turvallisuuskoulutuksilla. Tarvittaessa työntekijäkunnalle järjestetään myös työnohjausta.

TI: Kaupungin talouden tavoitteiden toteuttamiseen ja niihin liittyvät uhat

- Epävarmuutta kuntien lähivuosien talouteen tuo TE-palvelujen kuntiin siirtymisen jälkeisen rahoituksen kattavuus, hallitusohjelman mukaisen normipurun onnistuminen kustannusvaikuttavasti, valtionosuusuudistus ja yleisesti Suomen talouden kasvu ja valtiontalouden tasapainottamistoimet.
- Merkittävä muutos näkyy verotuloissa
- Väestön ikääntyminen ja samalla työikäisten määrän vähentyminen
- Asukasluku vuodenvaihteessa 6650
- Väestömuutoksesta -65 luonnollista väestömuutosta (kuolleiden enemmyyttä syntyneisiin nähden 97/32)
- Syntyneiden lasten määrän vähentyminen
- Nettomuutto toi Harjavaltaan 24 lisäasukasta
- Äärisääilmiöiden lisääntyminen
- Koulukeskushankkeen kustannukset
- Korkoriskit ja lisääntyvä velanotto
- Investointitarpeet
- Tonttimyyntivoittojen väheneminen
- Valtiovallan asettamat erilaiset velvoitteet kunnille ja hallintokunnille
- Maa- ja metsätalouden tilanne
- Henkilöstön saatavuus tulevaisuudessa

KH:n vastaus: Näitä uhkia arvioidaan talousarvioprosessiin liittyvän riskianalyysin myötä.

Päähuomio kaupungin toiminnassa kohdistuu niihin riskeihin, joiden realisoitumiseen kaupunki voi omalla toiminnallaan vaikuttaa.

TI: Tarkastuslautakunta toteaa lisäksi

- Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kaupunkia on kokonaisuutena johdettu ja hoidettu huolellisesti. Kaupunginvaltuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet pääosin. Talousarvion noudattamisohjeiden mukaan sitova tavoite katsotaan toteutuneeksi, jos kaikkien talousarviossa määritelty mittarit toteutuvat. Yhdenkin mittarin toteutumattomuus tarkoittaa sitä, ettei tavoite toteudu. Toimialojen tavoitteilla on vaihteleva määrä mittareita. Mikäli tavoitteelle on asetettu runsaasti mittareita ja yksikin jää toteuttamatta, tavoite jää toteuttamatta.
- Kaupunki ei myöskään omilla toimillaan voi täysin vaikuttaa mittarin toteutumiseen.
- Kaupunki on pyrkinyt vastaamaan elinkeinotoimen erilaisiin tilatarpeisiin ja kasvumahdollisuuksiin muuan muassa määrittelemällä elinkeinopoliittiset tavoitteet maankäytölle. Huolehtimalla siitä, että erilaisille erityistoiminnoille on tarjolla yritysten tarpeita vastaavia sijoittumismahdollisuuksia kaupunkistrategian mukaisesti.
- Kaupunkirakenteen riskien ennakointi ja niihin varautuminen talousarviossa on haasteellista. Toimintaympäristössä ja markkinoilla voi tapahtua muutoksia esim. tonttimyyntitulot eivät toteudu ennustetulla tavalla tai talvi on aikaisempia vuosia selvästi ankarampi erilaiset vaihtelevat sääilmiöt.
- Talouden haasteena tulevana vuosina nähdään erilaiset rakenneuudistukset sekä vaikutukset valtionosuustilityksiin ja velka määrän voimakas kasvu.
- Maailman taloudessa tapahtuvat muutokset.

Kh:n vastaus: Kaupunkistrategiasta ja siihen liittyvistä ohjelmista on valittu painopistealueita ja toimenpiteitä, joiden toteutumisesta ei voi olla varma. Strategian vaikuttavuus tulee siitä, että yhteisesti koko organisaatiossa valitaan merkityksellinen painopiste, jonka toteutumiseen voimavarat ja toimenpiteet keskitetään. Vaatimus siitä, että kaikki painopisteen toteutumiseen liittyvät mittarit on saavutettava voi johtaa turvallisuushakuiseen painopisteiden ja mittareiden asettamiseen, jossa pääpaino on mittarin saavuttamisessa rohkean tavoitteenasettelun sijasta.